

Namesto da bi si politika enotno prizadevala preseliti upor z ulic v okvir kulturnega dialoga, je Janković na Kongresnem trgu pozdravil protestnike, premier Janša pa je izrazil žalost, ker "predsednik republike in njegovi podporniki opravičujejo nasilje". (Tit Košir)

Ob nemirih potreba po enotni politiki

Zakaj ni premier Janša v torek zvečer zaradi "občutljive varnostne situacije" sklical kar sveta za nacionalno varnost, da bi z enotnim političnim sporočilom skušal umiriti strasti ulice?

ALEŠ KOČJAN

Predsednik vlade **Janez Janša** se je v torek v poznih večernih urah sestal s predstojniki in predstavniki ministrstva za notranje zadeve, obrambo, njegovih organov v sestavi ter varnostnih obveščevalnih služb. Iz sporočila, ki ga je vlada posredovala javnosti, lahko sklepamo, da so v vladnih sobah skupaj z Janšo sedeli tudi prvi mož **Sove Damir Črnčec**, šef policije **Stanislav Veniger** in načelnik generalštaba Slovenske vojske **Dobran Božič**. Razlog za večerno srečanje je bil na dlani. Množični protesti iz Maribora so okuzili številne druge kraje po državi - najprej pa prestolnico, saj je prav v času, ko so možje v premierjevem kabinetu sestankovali, že več policijskih vozil varovalo Gregorčičevo ulico, kjer je vladna palača. Le streljaj stran, pred parlamentom v Šubičevi, pa je več sto protestnikov glasno skandiralo in provociralo do zob oborožene pripadnike posebnih policijskih enot. Možje v premierjevem kabinetu so obravnavali varnostni položaj v državi ter "ukrepe in postopke za zaščito varnosti ljudi in premoženja". Neposredno po srečanju je notranji minister **Vinko Gorenak**, prav tako udeleženec večernega sestanka pri Janši, v televizijskih Odmevih razmere v državi ocenil kot "zelo občutljivo varnostno situacijo".

Občutljiva varnostna situacija

To, da je predsednik vlade v "občutljivi varnostni situaciji" povabil na pogovor prva moža policije in obveščevalne službe, ni nenavadno. Kot tudi ni nenavadno, da je na sestanku prisostvoval brigadir Božič, prvi med slovenskimi vojaki, čeprav so se v javnosti najprej pojavila vprašanja, ali bo nemara

red na nemirnih ulicah začela delati vojska. Seveda se to ne bo zgodilo, zagotavljajo vsi vpleteni. Izvedeli smo namreč, da je načelnik Božič predsedniku vlade le poročal o tem, kako je zagotovljeno varovanje objektov posebnega pomena. Gre pretežno za skladišča orožja, ki so sicer oddaljena od žarišč morebitnih nemirov, a vendarle je običajno, da se varovanje teh objektov v občutljivih varnostnih razmerah okrepi. Bioritem vojske pa zaradi minulih in napovedanih novih protestov ni spremenjen, stopnja pripravljenosti vojske je takšna kot običajno.

Je pa po svoje presenetljivo, da predsednik vlade ni zaradi občutljive varnostne situacije sklical sveta za nacionalno varnost (SNAV). Gre namreč za posvetovalni organ predsednika vlade, ki ga poleg notranjega in obrambnega ministra ter šefa obveščevalne agencije sestavljajo še ministri za finance, pravosodje, zunanje zadeve. Na seje SNAV, kadar ta obravnava vprašanja nacionalne varnosti, ki zahtevajo usklajeno delo, pa so praviloma vabljeni še vsaj predsednik republike, predsednik državnega zbora in predsednik največje opozicijske stranke. Po mnenju poznavalcev in varnostnih strokovnjakov ne bi bilo napak, ko bi te dni premier sklical SNAV. "Dogodki v Sloveniji so prišli do meje, ko se je težko slepiti, da je stanje v družbi dobro in da je varnostna situacija stabilna. Zato bi bil sestanek sveta za nacionalno varnost na mestu," ocenjuje strokovnjak za varnostna vprašanja dr. **Denis Čaleta**. "Videli smo, da je izražanje nezadovoljstva eskaliralo v Mariboru, napoveduje se tudi drugod, zato se zdi, da bi lahko bil pravi korak vlade, odgovorne za nacionalno varnost, najti ustrezne odgovore, kako zagotoviti varnost, red in mir, premoženja in ljudi, ki niso neposredno udeleženi v izražanju nezadovoljstva," še dodaja Čaleta.

Netenje strasti namesto umirjanja

Vlada je sicer včeraj obravnavala poročilo o izgredih, predsednik vlade se je tudi posvetoval z odgovornimi za zagotavljanje nacionalne varnosti. Toda poznavalci opozarjajo, da je lahko

SNAV pozitivno ukrepa tudi s tem, da politični predstavniki vseh bistvenih subjektov, ki so zadolženi za nacionalno varnost, širijo sporočilo, da je treba ta proces vrniti z ulic nazaj v ustaljene institucije, ki so zadolžene, da vodijo ta diskurz. V primeru takšnega ravnanja bi različni nosilci politične moči in odgovornosti - od premierja Janše in predsednika parlamenta **Gregorja Viranta** do predsednika republike **Danila Türka** in prvaka opozicijske stranke **Zorana Jankovića** - v javnost poslali enotno sporočilo, da je treba glas ulice umiriti in razpravo o prihodnosti vrniti v druge, temu namenjene okvire. V nasprotju s tem je vodja največje opozicijske stranke Zoran Janković v torek pozdravil in s prisotnostjo podprl protestnike na Kongresnem trgu, predsednik vlade Janša pa je na družbenem omrežju Twitter delil žalost, ker po njegovem "predsednik republike in njegovi podporniki s svojimi izjavami opravičujejo nasilje". "Toliko o pravni državi," je še zapisal Janša.

Denis Čaleta opozarja, da nihče ne želi, da spregovori ulica in da se izgubi vera v pravno državo. "Pravni državi je treba nameniti več pozornosti, jo krepiti in negovati, da bodo organi delovali v skladu z zakoni, da ljudje ne bodo imeli občutka, da pravna država ne deluje. Tudi zato bi bilo sporočilo sveta za nacionalno varnost navdve pomembno, da vse resurse namenijo za zagotavljanje tega," še dodaja varnostni strokovnjak. A to, da Janez Janša ni sklical svojega posvetovalnega organa za nacionalno varnost, spet po svoje ne preseneča. Kajti v svojem prvem mandatu vodenja vlade med letoma 2004 in 2008 ga ni sklical niti enkrat. Njegov naslednik **Borut Pahor** pa je omenjeno posvetovalno telo sklical v svojem predčasno končanem mandatu kar šestkrat. V Pahorjevem mandatu so pri tem organu v glavnem obravnavali nekatere strateške obrambne dokumente, denimo resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske. Da ga ni Janša kot premier nikoli sklical, ni narobe, opozarjajo strokovnjaki, saj gre za osebno presojo premierja.

Vprašljive zmogljivosti policije

Januarja 2010 v javnost ušla izjava nekdanje notranje ministric Katarine Kresal, da policija zaradi kadrovske situacije ni v stanju obvladovati nemirov na več kot dveh krajih v Sloveniji hkrati. Je danes policija v boljši kadrovski kondiciji?

ALEŠ KOČJAN

Že včeraj se je zgodil nov protest na Jesenicah, jutri se obetata nov v Ljubljani in v Kranju, pozivi na spletu pa se že vrstijo tudi v Kopru, predvidoma prihodnji teden se obetajo spet v Mariboru, kjer je iskra tudi zanetila požar. Slovenijo je preplaval duh uporništvva, a to ne obeta nič dobrega, še zlasti ne za policijo.

Problem zanjo je med drugim dejstvo, da so demonstracije organizirane preko socialnih omrežij, kar pomeni, da so protesti, kot poudarja minister **Vinko Gorenak**, nelegalni, saj nimajo organizatorja in prijavitelja protestov, ki mora zagotoviti varnost na prizorišču, najeti varnostne službe itd. Protesti se razvijajo spontano in policija je edini resurs, ki lahko odreagira na situacijo, da skrbi za varnost ne le demonstrantov, tudi mimoidočih ... Tudi zato je policija včeraj vnovič pozvala organizatorje, naj shode prijavijo, udeležence pa, naj to pravico uveljavljajo mirno in strpno, v dobrobit vseh prisotnih.

Zaradi nepredvidljive psihologije množic in izkušenj iz minulih dni pa se zastavlja vprašanje, ali ima policija zadosti resursov, da obvlada morebitne nemire na različnih koncih države hkrati. Spomnimo, da je že Gorenakova predhodnica na položaju ministric za notranje zadeve **Katarina Kresal** januarja 2010 opozarjala na pomanjkljivost policijskih resursov, zato je tedaj celo načrtovala nakup novega vodnega topa. S posnetkov sej vlade, ki so prek youtube ušli v javnost, je razvidno, da je takrat pojasnjevala naslednje: "Velika verjetnost je, da se bodo nemiri premaknili iz zaprtih dvoran na ceste. Zaradi kadrovske situacije že

danes ne moremo obvladovati nemirov na več kot dveh krajih v Sloveniji hkrati. Če pride, kot je predvideno, da bo, do poletja (2010, op. p.) do najhujše krize, imamo zelo resen varnostni problem. Opozorjam na ta vidik pri nadaljnjih razmišljanjih."

Varčevalni ukrepi in predvsem močan pritisk javnosti so kasneje zmanjšali nabavne načrte, zato je bil nakup vodnega topa odpovedan. Med odmevnimi protesti proti malemu delu, ki so se sprevrgli v nasilje, saj so dijaki in študentje razbili pročelje slovenskega parlamenta, policija ni reagirala s silo. Drugih demonstracij, ki bi prerasle v nemire, ko bi morala posredovati policija, pa v zadnjih letih pravzaprav ni bilo. Danes so razmere povsem drugačne.

Pri policiji so na naše vprašanje, kako se pripravljajo na morebitne hkratne proteste v različnih krajih, odgovorili, da spremljajo podatke in informacije o napovedanih protestnih shodih in da do sedaj policija nima prijav teh protestov v skladu z določili zakona o javnih zbiranjih. Tudi nismo uspeli izvedeti, koliko je v slovenski policiji med 5856 uniformirani policisti pripadnikov posebnih policijskih enot, ki, opremljeni z ustrezno varovalno opremo in prisilnimi sredstvi, nastopijo ob neredih, saj gre za tajni podatek.

Dr. **Denis Čaleta**, strokovnjak za varnostna vprašanja s fakultete za državne in evropske študije, opozarja, da so lahko demonstracije v več mestih resen problem, saj na eni strani ekonomska kriza zmanjšuje sredstva in kadre, hkrati pa izkušnje minulih dni in eskalacija kažejo, da mora država odgovoriti s široko zmogljivostjo. Zato obstaja resno vprašanje, ali je v primeru množičnih neredov na več koncih obvladati situacijo. "Za stanje, ko po državi nastane več žarišč, menim, da je absolutno premalo posebnih policijskih enot. Te so namreč sestavljene tako, da iz vsake pokrajine na vpoklic deluje manjša skupina. Po potrebi tako pripadniki posebnih policijskih enot pridejo z različnih koncev in ob vsakem naslednjem aktiviranju je to vse težje," ocenjuje Čaleta. Prav zato so opozorila policije, naj protestniki shode v prihodnje prijavijo, in pozivi, naj zborovanja potekajo mirno, zagotovo na mestu.

Policija poziva organizatorje, naj shode prijavijo, udeležence pa, naj to pravico uveljavljajo mirno in strpno, v dobrobit vseh prisotnih. (Tit Košir)